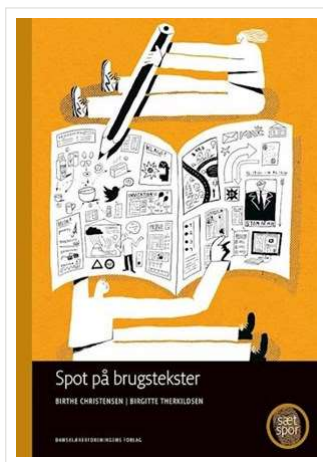

Brugbar bog belyser berigende brugstekster

Af: Janus Neumann

Danskfaget er i kontinuerlig, rivende udvikling, og nye begreber og genrer gør deres indtog i faget. Nu kan du få styr på brugsteksterne i nyt materiale, der på alsidig vis leder lærer og elever frem mod de afsluttende prøver.

Det er heldigvis meget ligetil: En brugstekst er en tekst, der bruges til noget. Den fanger de fleste elever ret hurtigt. Når det er sagt, bliver tingene en anelse mere komplekse, dog uden på noget tidspunkt at blive rigtig kompliceret. Det vil være lettere for de fleste elever at gå til en brugstekst end til et stykke skønlitterær kortprosa, der kan tolkes i mange forskellige retninger, og hvor der skal læses både på, mellem og bag ved linjerne.

Den primære lighed mellem de fiktive tekster og brugstekster er forholdet mellem afsender, hensigt og modtager, men på mange måder er brugsteksterne lettere gennemskuelige for mange elever. Måske de fleste mennesker i alle aldre er væsentlig mere vant til brugstekster end til skønlitterære tekster. Derfor er de fleste elever mere på hjemmebane, når de møder en kampagneplakat, et debatindlæg eller en Instagram-profil. Samtidig byder arbejdet med brugstekster på møder med webdoks/webfeatures, pitching, nudging og andre begreber, som er nye i danskfaget, men ikke mindre relevante i elevernes hverdag og virkelighed.

Det er Birthe Christensen og Birgitte Therkildsen, der står bag bogen "Spot på brugstekster", og lad det bare være sagt med det samme, at forfatterens danskfaglige indsigt ligger latent fra første anslag og frem til sidste afsnit om prøverne. Så behøver man ikke understrege det yderligere. Man er i kompetente hænder. Langt det meste af bogen inspirerer mig til undervisning, og hermed rammes essensen af et undervisningsmateriale: Det skal motivere, og det gør "Spot på brugstekster".

Eleverne bliver ledt frem til synopsis til en fiktiv prøve, der anvender bogens tekster som opgivelser. Dette er et træk, der demonstrerer den førnævnte indsigt fra forfatternes side, for det er med til at samle op på

teksterne og accentuere deres anvendelighed på tværs af forskellige fordybelsesområder. Det er i mine øjne et absolut must, at et materiale til 8.-10. klasse munder ud i et regulært prøveafsnit.

Bogen er inddelt i otte kapitler, og indholdsfortegnelsen viser tydeligt, hvor man kan finde de enkelte genrer inden for brugstekster i medierne, sociale medier, begivenheder eller det åbne rum. Der er lagt vægt på, hvordan de forskellige tekster kommunikerer med modtagerne, og der er selvfølgelig konkrete teksteksempler og talrige opgaver, der leder eleverne på vej, for det er dem, bogen henvender sig til.

Sproget er derfor pædagogisk tilpasset og hænger fint sammen. Opgaverne er forklaret overskueligt, også for en elev i 8. eller 9. klasse, og teksten henvender sig til et immanent "du" gennem hele bogen. Desuden har bogen et dobbeltfokus, fordi den forklarer teksterne både i de sammenhænge, hvor de læses af eleverne, og i de sammenhænge, hvor eleverne selv skal formulere brugstekster ved prøverne. Det er et kæmpe plus.

Jeg vil her foretage nogle enkelte nedslag på indhold, som jeg finder særligt anvendeligt, fordi det er med til at brede brugsteksternes mange muligheder og kontekster ud for eleverne: I bogens første del findes et afsnit om afsenderrollen. Dette er særligt væsentligt, fordi mange elever ved de skriftlige prøver glemmer, hvilken rolle de selv har som afsender, når de skriver en brugstekst. Det være sig en reportage, et blogindlæg eller en anmeldelse. Når der kontinuerligt bliver lagt vægt på afsender-modtager-forholdet, vil det, ideelt set, blive en naturlig del af en skrivningsproces for eleverne. Dog er det også her, at eleverne kan snuble i den abstrakte forståelse, der ligger i at agere journalist eller debattør i en debat, man bliver pålagt at have en holdning til. Mange elever falder her for at redegøre for debattens indhold frem for at fremstå som skarpskårne debattører med noget på hjerte. Her hjælper bogen med at understrege vigtigheden af at tænke tekstens egentlige formål ind i selve skrivningsprocessen.

I første kapitel finder vi tillige et kort fokus på appellformerne logos, etos og patos, og her skal eleverne pege på en konkret teksts hensigt. I dette tilfælde bogens forord, der er formuleret som et brev stilet til bogens modtager. Der er en nogenlunde ligelig fordeling mellem gruppeopgaver, fællesopgaver og individuelle opgaver, og der er gennemgående lagt vægt på fælles opsamlinger, hvor man som lærer har mulighed for at få et overblik over klassens samlede opgaveforståelse.

Undervejs møder man også kreative opgaver, hvor eleverne for eksempel skal konstruere legofigurer og efterfølgende skrive en instruerende tekst, som skal kunne forstås af den næste gruppe, der skal bygge figuren. En enkel opgave, der stimulerer de taktilt elever og demonstrerer vigtigheden af præcise instrukser i teksten.

"Spot på brugstekster" indeholder en del eksempler på tekster, som eleverne skal finde på nettet, og her anvender man QR-koder til at lede eleverne frem til tekster. Dette fungerer helt optimalt. Jeg mødte ingen døde link undervejs, og det er med til at skabe variation i elevernes arbejde, fordi disse opgaver anskueliggør, hvordan eleverne i praksis ikke kan undgå flere daglige møder med brugstekster i deres hverdag, og dermed bliver indholdet virkelighedsnært og relevant. Det styrker endvidere motivationen for selv at arbejde med teksterne og deres betydning for vores ageren på nettet i det hele taget.

Bogen er holdt under 100 sider, og det gør den overskuelig, når der skal udarbejdes årsplaner. Man kan faktisk nå den i løbet af året. Også i 9. klasse, selvom året er kort. Generelt opfylder "Sæt spor"-serien behovet for fordybelses, og eftersom vi i løbet af de senere år har set et danskfag, der lægger mindre og mindre vægt på genrerne og retter fokus mod fremstillingsformer og appellformer, er der afgjort fortsat behov for udgivelser af denne art. I nogle sammenhænge er det, som om danskfaget i højere grad rammer elevernes virkelighed, og det skaber grobund for nysgerrighed og øget behov for indsigt og oplysning.

Forfatterne Birthe Christensen og Birgitte Therkildsen hjælper eleverne godt på vej til denne indsigt, og man kan med sindsro indkøbe bogen i klassesæt. Den skal nok blive brugt, for der er brug for belyste brugstekster derude.

Fakta

Titel

Spot på brugstekster

Forfatter

Birthe Christensen, Birgitte Therkildsen

Pris

223,75

Sider

96

Serie

Sæt spor

Forlag

Dansklærereforeningen